PROVINCIAL LIBRARY MANITOBA

НЕМА ТАКОЇ ПОДІЇ В ЖИТТІ, ПРО ЯКУ НЕ МОЖНА-Б РОСКАЗАТИ ЦІКАВО Й ПОПУЛЯРНО.

ЛІТЕРАТУРНА СТОРІНКА

В РОБІТНИЧІЙ ЛІТЕРАТУРІ ВІДБИВАЄТЬСЯ ЖИТТЯ Й БОРОТЬБА ПРАЦЮЮЧОЇ КЛЯСИ.

ЯК ЧОЛОВІК ПРОМІНЯВ ЖІНКУ НА ВОЛИ І ЩО З ТОГО ВИЙШЛО.

(Написав П. Нечай.)

1.

Омелько Вишкварок та Каленик Довбня — сусіди. Через тин.

Позвисають на тин, — Омелько в Калеників двір головою, Каленик — в Омельків — і курять. Курять і чвиркають. Омелько чвиркає краще: дугою і трохи не до порога Каленикової хати. Каленик чвиркає теж дугою, але ближче. Зовсім близько. Чи сила в його губах не та, чи слина важка — хто його зна!

Курять і розмовляють. А більше курять і чвиркають.

В Омельковому дворищі швеньдяє від хати до комори Омелькова жінка Якилина. У Калениковому дворищі ходять, поскубуючи шпориш, Каленикові воли. Один сірий, другий попелястий. Чималі на зріст, ситенькі, роги обручами. Каленик затягається цибухом, аж шкварчить тютюн-самосад (чисто сало на гарячій сковороді!), і чвиркає так, що Омельків півень "Галан" підскакує і стурбовано сокорить. Омелько востаннє цілиться потягти недокурок і, опікшись, розтирає його між двома пучками.

Висять на тину Омелько та Каленик, думають про своє:

"Ну й жінка в Омелька — картина. Як вуэлик. Акуратна. І хазяйка... Щастя дурному".

"От воли в Каленика! Добрі воли! Паровози, а не воли. Щастя дурному".

2.

— А що, Якилино, якби у Каленика украв хто воли?

— То не було-б...

Омелько непорозумілю дивиться на Якилину. Хіба ота Якилина поговорить коли до пуття? Ти їй про Хому, а вона про Ярему.

— Батькові своєму скажи!

— Ну, а що-ж? Украдуть, то не буде ж!

— Те я й сам знаю...

— А хіба що?

— Що... Добре було б!

— Чого ж то добре було б?

— Немає в нас волів, то нехай не буде і в нього.

— Дурний піп — дурна його й молитва!

— Ти дуже розумна! І поговорити з тобою полюдському не можна. Гир-гир! Гир-гир! Зміюка!

— Я тебе зачіпала? Хто перший з волами прив'яз?

— Я хотів з тобою порадитись, як з жінкою, а ти хіба жінка? Ірод!

— Сам ти Ірод! І зариває, і зариває цілий день, щоб то вже лаятися.

Омельок закручує цигарку й сердито позирає на Якилину:

— Тобі шкода, як у нього воли вкрадуть?

— Одчепися від моєї душі з своїми волами.

— Ти не дуже!

— Бо-о-ю-ю-ся тебе!

— Давно бив?

— Покорчить!

Омелько виходить із хати, стає серед двору й курить. Покуривши, вертається в хату.

Якилина вишкрібає діжу.

Омелько мовчки дивиться, як її руки швидко рухаються коло діжі, як уся вона розчервонілася на виду.

— Якилино!...

— Чого тобі?

— Ти й досі не пересердилася?

— Бога ради... сідай, он снідай. Буде краще...

— А я вже на тебе одсердився.

— Ще б-пак. Сам зачіпаєш, та я тебе й перепрохуватиму?

Омелько голосно сьорбає юшку.

— Якилино!...

— Га?

— Коли ж воно вже в нас будуть ті діти? Уже который рік, як поженилися?

— А я знаю?!

— Може б, до бабів пішла?

— Ходила...

— Отак, робиш-робиш, а кому достанеться?

Якилина мовчить. О, як би то ті діти! Не було б гризні щодня. Живуть удвох у хаті, мов у лісі. Поки молодші були — було байдуже, а тепер щодалі — сумніше в хаті. Надокучили одно другому. Інший день слова не скажеш. Та в людей же тих дітей повна хата, а тут хоч би одно.

— Якилино!...

— Одчепися. Снідай мовчки.

— І обзиватися не можна вже?

— Ой, ти мені спротивився тими балачками!...

— О, я тобі вже спротивився?... Я вже не такий?... Чого ж ти за мене йшла?

— Бо дурна була!

— Яки-ли-но-о?!

— Не гарчи!

— Що я — собака?

— Гірше!

Омелько нерішуче кладе ложку:

— Ой, битиму!

— Не звикай. Тільки й розуму, що бився б.

— Замовчи мені!

— От не замовчу!

— Замовчи, кажу!

— Пришелепуватий!

— Цить!

— Ось — на!

— Дулі?!

Омелько хапає копистку.

— Торкни! Ану торкни! Так окропом і заллю очі!

— Зміюка!

Омелько йде з хати, а Якилина снідає й плаче. Чого плаче — сама гаразд не розуміє. (Далі буде).

НА ПЯТЕ КВІТНЯ.

(Фрагмент.)

Як не згадати рожевий Суйфун на Зеленому Клині. Прудкі хвилі Сучану; б'ються вони в груди велетням — свідкам океанським — "Сестрі та братові" (село Олександрівське).

Ще й тепер квітень у спогадах, — залізний наступ японців на гарнізони: Владивосток, Никольськ, Уссурійськ, Спаськ, Іман та Хабаровськ.

Ще й тепер багнети — ножі лютого ворога — не дають мені спокою. Сняться друзі загонів Думкіна, Корфа й товариша Цая (це в Кореї, над озером Ханка).

Ми партизанили. Ми билися з ворогом... Їли чумізу, редьку солону, запивали водою холодною с джерел Свободи, спочивали по фанзах бідних, обдертих корейських, звеселялися, п'ючи сулю на радощах перемоги часткової, як уміли втішали корейську матір — страдницю, що тужила за своїми синами від ранку до ранку, припадаючи до каменю холодного в сопжах.

Ми з рук матері брали прапор червоний (її синів) вишитий слізьми, мовчки залишали корейку стару на руїнах, відважно йдучи на бої: човнами — по Суйфуну, байдаками — по Ханці.

Образ матері тривожить серце моє, хоч дев'ять років пройшло з того часу як на військо наше нападали генерали японські з крейсерами й салдатами.

Як боєць, я готовий завжди піти на перший поклик матері для допомоги й рятунку, тільки хай заграє бойова марселеза.

Я не проситиму хліба у моря, як було це колись в давнину, стаючи на коліна, як що ворог здолає, пісень на наказ не співатиму і не плакатиму,

Іван Дорожній.

ПЛАЧ І СМІХ.

Чого ти сумуєш, голову похиливши?... І сльози я бачу в твоїх очах! Яка-ж це печаль тебе точить? Скажи мені — лекше буде тобі.

Ех, друже коханий! Я думав, ти знаєш... бо горе моє маленька дитина вже знає: перед кожним я плачу. А плачу від недолі людства...

Он, глянь — подивися... в шахті вугілля шахтяр добува... кіркою стука... градом піт л'ється... а в дома?... в дома голодна сім'я.

А он, подивися, мати старенька на хліб собі просить, бо довго нічого не їла — голодна вона.

А он дівчина молоденька, вродлива, кидається у воду з дитям...

Чого-ж воно так? Чому така їх недоля? Та скільки ще є?.. Куди ти не глянеш, скрізь сльози і горе... Ото плачу все я. Ех! тяжко мені...

А тут ще цей Бора — сенатор, підлиза! Бач, куди клонить? На Союз Радянський самому хочеться сісти, щоб грошики звідки в кишені буржуїв американських рікою текли. Повірить робітництво, що вовк переродився в невинне ягня. Біда тоді буде. І плачу та плачу все я".

⁂

Ха-ха-ха! Так, плачеш все ти? Ех ти слюнтяю поганий! Що-ж твої сльози поможуть робітникові? Чи витягнеш ними його з темряви? Чи ними волю йому ти даси? Слізми нічого тут ти не вдієш. І довго так буде: бо винні вони — несвідомі, що до світла не йдуть, щоб побачити всю силу свою!... Не плакати нам треба — але боротись, сміятись над ними, щоб темноту розбити. А тоді... вивести з сміхом веселим, гучним ціле робітництво на шлях вільний, братерський, світлий!

А сенатор Бора.? Ха-ха-ха! Плачеш і над ним так само все ти! Ех, плакса нещасний! Смійся над ним. Та як це сміятися? Він каже: як же ви сміли (англійці) стріляти радянських людей за те, що вони комуністи. А ти, Бора сенатор — як смієш гноїти по тюрмах у себе таких самих людей? Де-ж твоя правда? Так, правду про других ти кажеш, а свою забуваєш, щоб золота більше придбати собі! Їж же мій вовче, як мога побільше — не гай марно часу! Бо хутко вже луснеш, а тоді я насміюся до схочу... Ха-ха-ха!

Сашко.

ДОЛЯ ІМІҐРАНТА.

Мріяв про долю та про щастя десь за океаном, попродавши все, що було — думав стати паном.

Та не стало всего того — в далеку дорогу, а тут з нічим оставляти свою сім'ю вбогу.

Вдався, бідняга, до лихваря, щоб ще позичати, а за процент жінка й діти будуть відробляти.

Жінку й діти оставляє у неволі в лихваря товстого, а сам хліба кусок в торбу — пускається в дорогу.

Жінка — мужу! Діти — тату! в сльозах ся купають, єдиного кормителя у світ виряджають.

Діти: Мамоцко наса, люба, — татка не пускайте, я не мозу, в цего чолта волами оляти.

Заспокійтесь діти любі, татко ме робити, а пізніше і ми колись будем добре жити.

Блиснув ліхтар, свиснув гудок, рушила машина, — будь здорова жінко, діти і ти батьківщино.

Батьківщино моя мила не хоч нас кормити, білий орел зловив в лапи — хоче задушити.

По дорозі зневажають, всюди кажуть дати, а що буде там за морем — цего не вгадати.

Посідали вже на шифу, пливуть — восьма днина; отут маєш чорноробе — солодка країна.

Твій скарб — сила робочая отут непотрібна, є тисячі таких, як ти, животіють бідно.

Лише горстка паразитів в роскошах купаєсь, загарбавши бідних працю — весело всміхаєсь.

Задумався у розпуці — защо отут узятись? Ні центюшка у кишені, ні чим поживитись.

Довелося за готелем кусочки збирати: викидки, недоїдки буржуїв пузатих.

Чути голос жінки, дітей, як лихвар катує, а тут мороз дешкуляє — сон смачно хапає.

Рано витягли з бакс-кари жертву капіталу, збили скриньку, пожаліли, закопали в яму.

І. Федорик.

ЧИТАЮЧИ...

Читаючи історичну розвідку про замордованого петлюрівцями в Києві Евгена Нероновича, довідалися ми, що в 1913 році царські жандарми в Полтаві звернулися до директорів полтавської реальної школи і першої гімназії — Рехи й Равича — з проханням, щоб вони надіслали в жандармське управління такого вчителя, щоб добре володів українською мовою і зміг би перекласти книжки та листи, найдені в часі трусу в Нероновича, Ярошенка і ин., з української на російську мову.

Обидва директори відповіли, що серед їх учителів нема таких, що знали-б українську мову.

Отже в Полтаві, в серці України, жандарми не могли в 1913 році найти людини серед інтелігенції для брудної роботи.

А нині нам доносять, що один український патріотичний дефензивник у Вінніпегу цілими днями сидить, бідачисько, й перекладає "Укр. Роб. Вісти" на англійську мову для...

Змінюються обставини, змінюються й люди — так каже політична економія.

Куркуленко.

ТВОРИ ІВАНА ФРАНКА.

Борислав сміється (брошурована)	$1.50
Малий Мирон та 8 інших оповідань	.80
Вибір поезій і оповідань Ів. Франка (брош)	.75
Як Юра Шекманюк брив Черемошом	.60
Маніпулянтка та інші оповідання	.60
Вибір поезій Ів. Франка з начерком про його життя	.35
До світла і инші оповідання для дітей	.65
З вершин і низин	$3.40
Перехрестні стежки (в оправі)	2.00
Борислав сміється (в оправі)	2.00
Основа суспільности	1.50
Коли ще звірі говорили 4 томи	1.00
Пісня і праця (в оправі)	1.00
Пісня і праця (брошурована)	.75
Великий шум (в оправі)	1.00
Великий шум (брошурована)	.75
Захар Беркут	1.00
Твори Ів. Франка том 25.	.95
Твори Ів. Франка том 26.	.95
Вибрані твори Ів. Франка	.85
Для домашного огнища	.85
З бурливих літ	.85
Петрії і Довбущаки	.80
Панталаха	.80
Твори Ів. Франка том 5 — У	.75
Із днів журби	.75
Семпер Тіро	.75
Лис Микита (в оправі)	.65
Лис Микита (брошурована)	.50
Панські жарти	.60
Коваль Бассін	.60
Зівяле листя	.60
Рай і поступ	.40
Боа Констріктор	.40
Абу Казимові капці	.30
На дні	.25
Що таке поступ	.25
Украдене Щастя — драма —	.20
Чотири казки	.15
Івась Новітний	.10
Лесишина челядь	.05
Олівець	.05
Добрий заробок	.05

Набувайте їх в Робітничо-Фармерській Книгарні у Вінніпегу.

ЗАМОВЛЕННЯ З НАЛЕЖИТІСТЮ ЗАСИЛАЙТЕ НА АДРЕСУ:

WORKERS AND FARMERS BOOK STORE

550 SELKIRK AVENUE, — — — — WINNIPEG, MAN.

"КРАСІН" В ПОЛЯРНИХ ЛЬОДАХ.

НАРИС М. ШПАНОВА

(Продовження.)

Кілька хвилин минають в страшному напруженні. Ми сушимо собі голови — як попередити Чухновського про лижі. Радіозвязку з ним немає. Загодя вирішено, що Олексієв навіть не буде випускати антени. Нам спадає на думку покласти на снігу лижу і обвести її великим кругом червоної анілінової фарби. Але цілком ясно, що цієї лижі згори не можна розгледіти, і Чухновський нічого не зрозуміє. Я, проте, говорю про лижу механікові Федотову. Він, зрадівши, б'є себе по лобі.

— Зараз покладемо запасну літацьку лижу.

Без дальших міркувань, він біжить з двома кочегарами на корабель. Через 5 хвилин обведена широкою червоною смугою запасна лижа вже лежить в центрі аеродрому, яскраво кричучи з білосніжної поверхні в небо.

ПАНІКЕРИ.

Літак іде до аеродрому. Я певний, що Чухновський побачить наше застереження і буде сідати на ліву лижу. Жертвуючи крилом, він може врятувати людей. Зосталося 100 метрів, 50. Машина проходить над самісінькими щоглами "Красіна". З посвистом літак наближається, щоб сідати. Зостається всього з 20 метрів.

— Ну, а що може бути? — мелянхолійно питає мене флегматичний Брейнкопф.

Літак уже на 5 метрів від землі. Зараз він торкнеться аеродрому. У мене спирає подих. На краю аеродрому уже чекає доктор Средневський; поруч з ним — незграбний Анатолікус, з хірургічними інструментами в мішку.

У всіх на лицях, піднятих до машини, напружене чекання.

Уже коло самого льоду лижа раптом піднімається і набирає горизонтального стану. Сідають цілком нормально. Машина ціла, люди цілі.

— Ех ви, панікери! Он він сіпнув за мотузка, коли треба, лижа й піднялась, — флегматично гуде Брейнкопф, повертається і повільно йде на корабель.

Цей тюлень у морській шинелі таки переконаний, що всі трівоги, за Чухновського, були даремні і що нічого особливого не було.

Але для нас ясно, що літати на такому аеродромі без попередньої його підготовки і старанної розвідки не можна. Я дістаю високе призначення коменданта аеродрому. Треба вибрати на цій поганій льодині стартові доріжки в ріжних напрямах, щоб дати змогу злітати й сідати, коли вітер віє хоч і в ріжних напрямах. Всі перепони на цих доріжках треба знести. До всіх вигід нашого аеродрома додається ще й те, що він починає розтавати в нас на очах. Сніг провалюється під лижами, а ноги вгрузають в льодяну воду під сніжним шаром.

З літспостерегачем Олексієвим ми вибрали дві доріжки в напрямі з оста на вест і з норд-норд-оста на зюй-зюйд-вест. Довжина остової доріжки не більша за 250 метрів, довжина нордової — всього коло 200.

До 4-ої години ранку 9-го липня ми закінчили вибір стартових доріжок і попередню їхню розмітку. Я напихаю в кешені шоколади і в супроводі кількох кочегарів іду на аеродром, щоб давати лад доріжкам. Кочегари страшенно лаються. Зчищати ледяні пороги на аеродромі — їм ця робота не подобається.

Перепадає, головно мені. Олексієв дипльоматично зникає що-разу, як кочегари, увіткнувши лопати в сніг, закурюють і починають критикувати.

Тимчасом, в напівтемній кают-компанії над столом схилились Чухновський, Жюдічі, Міндлін та інші. Вони щось загальними силами пишуть, перекреслюють, переписують. В 4-ій годині ранку Чухновський передає Жюдічі французький текст листа, якого він має скинути сьогодні на льодину Вільєрі. Жюдічі треба перекласти італійською мовою таке:

На борту "Красна", 9. липня 1928 року.

Іменем Руського Комітету допомоги експедиції Нобіле і іменем екіпажу льодорізу "Красін" авіятор Чухновський щасливий щиро вітати літунів "Італії".

Наміри авіятора Чухновського, який керує трьохмоторним літаком Юнкерса, встановленим на лижі, в тому, щоб спробувати, як тільки дозволять метеорольогічні умови, спуститися недалечко від групи, а далі взяти членів групи Вільєрі. Група має приготувати сигнали і виставити їх, щоб показати найсприятливіше місце, де спуститись, а також розмір площі і яка завтошки крига. Найсприятливіше місце для спускання треба показати знаком, який своїм становищем показує, що вітер дме проти перекладини, бо літак спускається проти вітру.

Сигнали:

Сигнали мають бути такі: 1-ий — показує напрям вітру, 2-ий — умови посадки, 3-ий — довжину площі, 4-ий — товщу криги. Сигнали повинні мати завдовжки й ваширшки не менше, як метр.

Борис Чухновський.

P. S. Цю інструкцію кидаємо в двох примірниках, кожний окремо. Анілінові фарби маєте використати для сигналів.

На літакові з "Красіна" є червоні радянські зірки. Документи написані на трьох сторінках.

Жюдічі старанно вистукує на "Ремінґтоні", і за годину італійський текст готовий. Його дбайливо заклеюють в конверту.

Сьогодні Чухновський спробує скинути листа групі Вільєрі. Сьогодні на ранок має він вилітати. Зіпсовану лижу полагоджено, машина готова до старту. Але за першої-ж спроби виявилося, що лижі треба змінити, бо вони надто старі.

За нормальних умов на цих лижах ще можна було-б літати, але тут на аеродромі між 80° 42.7' північної широти і 23° 08' східньої довжини до лиж трохи інші вимоги.

Тимчасом наш аеродром з прилютованою до нього чорною коробкою "Красіна" дрейфує на захід. Володимир Олександрович Березкін розвів з протилежного від аеродрому борту "Красіна" ціле гідрольогічне господарство. За спостереженнями Березкіна рельєф дна змінюється дуже швидко. Бувало, що за годину глибина змінюється на 30—40 метрів.

(Далі буде)

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ І РОЗПОВСЮДНЮЙТЕ ТАКІ ЧАСОПИСИ Й ЖУРНАЛИ:

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ" одинокий український робітничий часопис в Канаді, виходить три рази на тиждень. Передплата: $4.00 на рік, $2.00 на півроку.

"ФАРМЕРСЬКЕ ЖИТТЯ" одинокий дійсно фармерський український часопис в Канаді, що боронить інтереси працюючого фармерства. Передплата: $2.00 на рік, $1.00 на півроку.

"РОБІТНИЦЯ" одинокий журнал в українській мові для працюючого жіноцтва, виходить два рази на місяць. Передплата: $1.50 на рік, 80 центів на півроку.

"СВІТ МОЛОДІ" одинокий журнал в українській мові для української роб.-фарм. молоді, виходить раз на місяць. Передплата лише 50 центів на рік.

Передплату на повищі часописи й журнали посилайте або на імя кожного часопису зокрема, або на імя й адресу:

WORKERS AND FARMERS PUBLISHING ASS'N Ltd.

Cor. Pritchard & McGregor St., Winnipeg, Man.